

Avalent>Õigusaktid ja kohtupraktika>Liikmesriigi õigus

Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Järgmised keeleversioonid on juba tõlgitud.

Swipe to change

inglise keel**Liikmesriigi õigus**

Iirimaa

Sellel lehel antakse teavet Iirimaa õigussüsteemi kohta.

Iirimaa õigussüsteem põhineb erinevatel allikatel ning toimib tavaõiguse raamistikus. Praegune Iirimaa põhiseadus on riigi põhiline õigusakt ning jõustus 29. detsembril 1937. Põhiseaduse artikli 15 lõike 2 punktis 1 sätestatakse, et õigusaktide andmise ainuõigus on antud parlamendile (*Oireachtas*). Põhiseaduse artikli 34 lõikes 1 sätestatakse samuti, et kohut peab mõistma seaduse alusel loodud kohtutes, mida juhivad põhiseaduses ette nähtud viisil ametisse nimetatud kohtunikud.

Põhiseadus näeb ette kolme erineva võimu – seadusandliku, täidesaatva ja kohtuvõimu – lahususe. Sellega tagatakse, et üks riigiorgan ei saa sekkuda teisele organile pandud ülesannetesse.

Olenemata võimude lahususest täidavad kohtud põhiseaduslikku ülesannet, kui nad vaatavad läbi teiste riigiorganite tegevuse vastavust põhiseadusele ja õiguspärasust. Kohtunikud on oma ülesannete täitmisel valitsusest sõltumatud.

Kodanike põhiõigused on tagatud põhiseaduse artiklitega 40–44.

Õiguse allikad**Õigusaktide liigid – kirjeldus**

Põhiseaduse artikli 15 lõike 1 kohaselt koosneb parlament presidendist, alamkojast (*Dáil Éireann*) ja ülemkojast (*Seanad Éireann*). Artikli 15 lõike 2 punktis 1 sätestatakse, et õigusaktide andmise ainuõigus on antud parlamendile (*Oireachtas*) – parlamendi õigusaktid on tuntuks ka esmase õiguse aktidena.

Artikli 15 lõike 2 punktis 2 nähakse ette alamate õigusaktide või teise õiguse aktide kehtestamine ja tunnustamine: näiteks korraldused, määrused, eeskirjad, kavad või kohalikud määrused, mis on koostatud parlamendi kehtestatud piirides antud võimu teostamisel. Valitsuse minister (või kui see on asjakohane, siis kohalik omavalitsus) võib võtta selliseid õigusakte vastu ainult parlamendi sätestatud kriteeriumite ja piiride raames.

Riigi kohtuvõimu teostavad kohtunikud vastavalt põhiseaduse artiklile 34 ja teatavatele õigusaktidele: peamiselt 1961. aasta kohtute seadusele (loomine ja ülesehitus) ja 1961. aasta kohtute seadusele (täiendavad sätted) muudetud kujul. Pretsedendiõigus moodustub kohtuniku loodud õigusest ja otsustest, mis tõlgendavad ja arendavad kohtupraktikat ja tõlgendavad õigusakte.

Õigusnormide hierarhia

Põhiseadus on riigi kõige tähtsam õigusakt ning selle suhtes kohaldatakse ainult Euroopa õiguse sätteid; põhiseadus on ülimuslik teiste, alama astme õigusallikate, sealhulgas tavaõiguse suhtes. Kõikide neist allikatest pärit normide kehtivus sõltub põhiseadusest. Tavaõigus või õigusakt, mis on vastuolus põhiseaduse sätetega, on kehtetu ja seetõttu õigustühine. Põhiseaduse sätteid võivad tõlgendada kõrgemad kohtud, kuigi mis tahes muudatusi põhiseadusesse saab teha ainult rahvahääletuse kaudu.

Iirimaa on dualistlik riik. Põhiseaduse artikli 29 lõikes 6 sätestatakse, et välislepingutel on õiguslik jõud parlamendi määratud ulatuses. See tähendab, et sõlmitud välislepingud tuleb üle võtta siseriiklikku õigusesse õigusaktidega, enne kui need muutuvad riigis kohaldatavaks. Erandlik on olukord Euroopa Liidu õiguse puhul, millel on põhiseaduse artikli 29 kohaselt riigis õiguslik jõud. See tähendab, et mis tahes seadust või meedet, mille vastuvõtmine tuleneb Iirimaa Euroopa Liidu liikmesusest, ei saa kehtetuks tunnistada põhiseaduse mis tahes sättega.

Euroopa inimõiguste konventsioon hakkas kehtima Euroopa inimõiguste konventsiooni 2003. aasta seadusega, mis jõustus 31. detsembril 2003.

Konventsioon on osa Iiri õigusest, kuid kehtib vaid sel määral, mil konventsioon ei ole vastuolus põhiseadusega.

Institutsiooniline raamistik**Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid****Otsuste tegemise protsess**

Peamiste riigi institutsioonide kohta täiendava teabe saamiseks palume külastada järgmisi veebisaite:

[Iirimaa põhiseadus](#)

[Õigusloomeprotsessi lühiülevaade](#)

Õigusaktide andmebaasid**Iirimaa elektrooniline õigusaktide kogumik (eISB)**

eISB pakub:

täiel määral otsitavat XHTML-vormingut;

ajavahemikul 1922–2008 vastu võetud parlamendi (*Oireachtas*) õigusakte;

ajavahemikul 1922–2008 vastu võetud teise õiguse akte (seadusdokumendid);

õigusaktide nimistut (1922–2005);

parlamendi 2009. aasta õigusaktide ja teise õiguse aktide (seadusdokumendid) kättesaadavust PDF-vormingus (otsing ei ole võimalik).

Parlamendi kodade ametlik veebisait

[Parlamendi kodade](#) ametlik veebisait sisaldab järgmist:

Kehtivad õigusaktid

Veebisait võimaldab juurdepääsu parlamendi poolt 1997. aastast kuni praeguseni vastu võetud õigusaktide terviktekstidele. Õigusaktid avaldatakse ühes ametlikus keeles, st Iiri või inglise keeles (või mõlemas keeles) kohustusega tõlkida see teise ametlikku keelde. Iiri keel on esimene ametlik keel. Vt põhiseaduse artiklit 8 ja artikli 25 lõike 4 punkti 4.

Õigusakti tekst on esitatud PDF-failina, mis sisaldab linke osade ülesehitusest (sisukorrast) õigusakti asjakohaste osade juurde.

Igal aastal jõustatakse umbes 40 õigusakti. Tekst on esitatud HTML-vormingus.

Eelnõud

Veebisait pakub ka juurdepääsu 1997. aastast kuni praeguseni koostatud **eelnõudele**. See hõlmab:

eelnõude algseid terviktekste (sealhulgas seletuskirju);
eelnõude (koja või komisjoni poolt) muudetud versioone;
eelnõude arutelude linke;

eelnõudesse tehtud muudatusepanekute nimekirja. Eelnõu tekst on esitatud PDF-failina, mis sisaldab linke osade ülesehitusest (sisukorrast) õigusakti asjakohaste osade juurde.

Õigusaktide ajalugu

Veebisait sisaldab ka parlamendi poolt ajavahemikul 1922–2002 vastu võetud õigusakte (*Achtanna an Oireachtais*).

Juurdepääs neile andmebaasidele on **tasuta**.

Seonduvad lingid

[teave õigussüsteemi kohta](#), [teave riigi institutsioonide ja põhiseaduse kohta](#), [õigusloomeprotsessi lühiülevaade](#), [elektroniline õigusaktide kogumik](#)

Viimati uuendatud: 12/11/2018

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.